ირაკლი
აბაშიძე
პალესტინა, პალესტინა...

IRAKLI
ABASHIDZE

Palestine, Palestine...

ირაკლი აბაშიძე • პალესტინა, პალესტინა...
Irakli Abashidze • Palestine, Palestine...

რედაქტორები: ქეთევან ტომარაძე
ბერი თევდორე ნიკლასონი
Editors: Ketevan Tomaradze
Monk Theodore Niklasson

დიზაინი გიორგი წერეთელი
Design George Tsereteli

კომპიუტერული
უზრუნველყოფა: ირაკლი ხუციშვილი
Layout
and Prepress: Irakli Khutsishvili

ISBN 978-99928-20-40-7

ირაკლი აბაშიძე

პალესტინა, პალესტინა...

Irakli Abashidze

Palestine, Palestine...

მთარგმნელი
ნანა ბუხრაძე

Translated by
Nana Bukhradze

თბილისი - Tbilisi
2012

პოეტური ციკლის ხელახალი დაბადება

1960 წლის შემოდგომაზე იერუსალიმის გზას დაადგა ქართველ მეცნიერ-თა ჯგუფი – ისინი, ვინც შორს გაუთქვა სახელი ქართულ მეცნიერე-ბასა და კულტურას. ექსპედიციის წევრებმა, აკადემიკოსებმა აკაკი შანიძემ, გიორგი წერეთელმა და ირაკლი აბაშიძემ გამოწვლილვით შეისწავლეს ქართული და უცხოური წყაროები წმინდა მიწაზე, ჯვრის მონასტრის ერთ-ერთ კედელზე შოთა რუსთაველის ფრესკული გამოსახულების გამოსავლენად.

დიდი ძალისხმევის შედეგად მეცნიერებმა მიაკვლიეს იერუსალიმის ქართული ტაძრის ერთ-ერთ კედელზე პოეტის უნიკალურ პორტრეტს, რომლის შემწეობით გაირკვა, რომ გავრცელებული მოსაზრება, თითქოს რუსთაველმა სიცოცხლის უკანასკნელი წლები იერუსალიმში გაატარა და იქვე აღესრულა, სინამდვილეს შეესაბამებოდა. მრავალი ასეული წლის მანძილზე ელოდა ქართველი ხალხი უკვდავი „ვეფხისტყაოსნის" ავტორის შესახებ არსებული მწირი ინფორმაციის, სხვადასხვა დოკუმენტებსა და ზეპირსიტყვიერებაში მიმოფანტული ცნობების დადასტურებას. მრავლისმეტყველი ფაქტია, რომ ქართველ მეცნიერთა დასკვნები საზოგადოებამ იმთავითვე საუკუნის აღმოჩენად მიიჩნია.

ექსპედიციის წევრთა კვლევებმა საერთაშორისო აღიარება მოიპოვა. ამ მოვლენის შესახებ არაერთი სამეცნიერო ნაშრომი თუ პოპულარული ნარკვევი გამოქვეყნდა. გადაღებულ იქნა ფილმი, რომელშიც ის ურთულესი გზაა ნაჩვენები, ქართველმა მეცნიერებმა რომ განვლეს სანუკვარი მიზნის მისაღწევად.

პოეტი-აკადემიკოსი ირაკლი აბაშიძე სულით ხორცამდე შეძრა იერუსალიმის ქართული მონასტრის გაჭვარტლული და გამეხებული ბათქაშის ფენებში მოქცეული შოთას პორტრეტის გამოჩენამ. ამ უმნიშვნელოვანესი მოვლენისადმი უღრმესად ემოციური დამოკიდებულება აირეკლა კრებულში, რომელსაც პოეტმა „რუსთაველის ნაკვალევზე" უწოდა. 1966 წელს, წიგნში გაერთიანებულ ციკლს „პალესტინა, პალესტინა" ქართველი ხალხის ყველაზე საყვარელი და საამაყო ჯილდო, რუსთაველის პრემია მიენიჭა.

პოეტური ციკლი შეფასებულ იქნა როგორც თვისობრივად ახალი სიტყვა ქართულ მწერლობაში. წიგნში შესული ლექსები გამოქვეყნებისთანავე აიტაცა და შეიყვარა მკითხველმა. იგი არა მხოლოდ თავისებური ანგარიში აღმოჩნდა, პოეტმა მშობელ ხალხს რომ ჩააბარა, რუსთაველისადმი მიძღვნილ სტრიქონებში გამოიკვეთა ირაკლი აბაშიძის ფაქიზი შთაგონება, ისტორიისა და კულტურის მასშტა-

პური გააზრება, დახვეწილი გამოვლინება, ფრაზის სისადავე და [illegible] ვირეალობა, ის ძლიერი სულიერი კავშირი, რასაც ჭეშმარიტი მამულიშვილი წარსულისა და დიდი პოეტის მიმართ თავად განიცდიდა და მკითხველიც უშურველად აზიარა.

ირაკლი აბაშიძის მიერ სხვადასხვა ეპოქათა, საუკუნეთა და თანამედროვეობის ჭრილში დანახული ეგზოტიკური სამყარო, მთარგმნელმა იმგვარ ავთენტიკურ ველში მოაქცია, რომ მკითხველი იოლად აღიქვამს დედნისეული ტექსტის სიღრმესა და პოეტური ხედვის თავისებურებას, მხატვრული გარდასახვის ოსტატობას.

კრებულით „პალესტინა, პალესტინა“ საინტერესოდ წარმოჩნდა ირაკლი აბაშიძის მდიდარი პოეტური სამყარო, მხატვრულ სიმბოლოებად გარდასახული სამშობლოსა და მშობლიური ენის სიდიადე და მშვენიერება.

ბრწყინვალე ლირიკული ციკლის იდეური საყრდენი გულწრფელი აღსარებაა, რომლის ფონზეც მკითხველის თვალწინ მთელი სისრულით წარმოიმართება პოეტის მონუმენტური ფიგურა.

„გულით წყუროდა შენს შორეულ შთამომავალს წარმოედგინა, რას განიცდიდი და ფიქრობდი შენ სიცოცხლის უკანასკნელ დღეებში. მაშ, ეს „ხმები“ ისე ჩაუთვალე მას, თითქოს მართლაც გაეგონოს იგი პალესტინის ქართული ჯვარის მონასტერში, შენს უკანასკნელ თავშესაფარში, შენი დაკარგვიდან შვიდასი წლის შემდეგ“. – ასეთი წინასიტყვაობა წაუმძღვარა ირაკლი აბაშიძემ ლექსების ციკლის „პალესტინა, პალესტინას“ პირველ გამოცემას.

ირაკლი აბაშიძის მიერ „[illegible]“ და სათუთ პოეტურ სტრიქონებად აკინძული დიდი წინაპრის, შოთა რუსთაველის „ხმები“ მთარგმნელმა ინგლისურ ენაზე მხატვრული სიტყვისადმი დიდი სიყვარულისა და მოწიწების ნიშნად აჟღერა.

სახელოვანი ქართველი პოეტის ლექსები უცხოელ მკითხველს ნათელ წარმოდგენას შეუქმნის უძველესი ერის კულტურაზე, საუკუნეების წიაღში ჩამოყალიბებული მხატვრული აზროვნების თავისებურებაზე, მდიდარი ქართული ენის სემანტიკურ სიღრმესა და მრავალფეროვნებაზე.

ქართული ბუნებით, ქართველი ხალხის კულტურული წარსულითა და, ზოგადად, კავკასიით დაინტერესებული უცხოელი მკითხველისთვის ეს წიგნი, უეჭველად, ფასდაუდებელი, უბადლო საჩუქარია.

ქეთევან ტოშარაძე

THE REBIRTH OF 'PALESTINE, PALESTINE'

Having won renown to the Georgian science and culture far beyond the borders, a group of scholars – academicians - Messrs Akaki Shanidze, Giorgi Tsereteli and Irakli Abashidze, who had studied in depth the Georgian and foreign historical sources concerning the Holy Land with the view to exposing Shota Rustaveli's mural, portrayed on one of the pillars of the Jvari Monastery, set out for Jerusalem in 1960.

By virtue of the great exertions and labours the scholars traced the unique portrait and thus inferring: the known thesis as regards the poet – allegedly living in Jerusalem in the twilight of his years to repose there – was not at variance with the truth.

Through many centuries the Georgians had been waiting in perseverance for at least a modicum of information, occasionally scintillated whether in folklore or historical documents about the author of all time poem 'The Knight in the Panther's Skin' – as a material corroborative evidence. It is an eloquent fact that the outcome of the explorations of the Georgian scholars was deemed a centennial discovery.

The success of the expedition resounded internationally evolving into a plethora of scientific researches and popular articles. Furthermore, a film was shot featuring the hardships, which the scholars had to face on their way towards the longawaited results of their aspirations.

Mr. Irakli Abashidze, a poet and academician, was profoundly thrilled by Shota's mural – unveiling itself under the thick layers of stucco – completely blackened. The emotional attitude of the poet towards this significant occurrence was reflected in his collection 'Along The Traces of Rustaveli', including 'Palestine, Palestine' in 1966 to be awarded 'Rustaveli Prize' – most prestigious and revered in Georgia.

'Palestine, Palestine' was perceived as a qualitatively new say in Georgian literature. The collection of poems was done justice to and endeared on appearing. The book, in its turn, was not only a certain account made by the poet before his all-time great ancestor and his people but also the crystallization of his own delicate attitude towards the world, poetic character, the far-reaching and wide-scale insight of history and culture, the boundless metaphorical thinking, the refined pallet as well as the sense of word; the

spiritual links with the Past that the poet acknowledged and experienced in person with profundity unsitningly shared with the reader.

'Palestine, Palestine' features the opulence of the writer's poetic realm in a different facet, having transfigured the anguish of Rustaveli and the people of all Georgia into the symbols – most appealing . The main pivot of the brilliant lyrical poems – sincerity of confessions – voluminously unfurls the poet's monumental figure.

'The heart of your distant descendant pined to imagine what your thoughts and feelings were like at the sunset of your life.

If so, please, take 'voices' reaching his ear as heard by him indeed in Jvari Monastery – your last refuge – 700 years after you disappeared'.

The unerringly detected and immaculately stringed most delicate 'voices' of the great ancestor have been set to translation with great love for and deference to artistic word.

Foreign readers who may have developed an interest in the Georgian phenomenon, and the Caucasian culture in general, will have the book as a gift – undisputedly valuable.

Ketevan Tomaradze

გულით წყუროდა შენს შორეულ შთამომავალს წარმოედგინა, რას განიცდიდი და ფიქრობდი შენ სიცოცხლის უკანასკნელ დღეებში.

მაშ, ეს „ხმები" ისე ჩაუთვალე მას, თითქოს მართლაც გაეგონოს იგი პალესტინის ქართულ ჯვარის მონასტერში, შენს უკანასკნელ თავშესაფარში, შენი დაკარგვიდან შვიდასი წლის შემდეგ.

The heart of your distant descendant pined to imagine what your thoughts and feelings were like at the sunset of your life.

If so, please, take 'voices' reaching his ear as heard by him indeed in Jvari Monastery — your last refuge — 700 years after you disappeared.*

*You - Shota of Rustavi

შენ აქ ხარ

შენ აქ ხარ,
[illegible]
მონასტრის კარებს —
ათასწლის ლოცვებს,
[illegible]
ქარებს
[illegible]
გალავნის უკან
ჯახანი ხმელი,
გალავნის უკან
ათასწლის ზარი —
და ჩვენს წინ
მძიმედ გაიღო კარი
მონასტრის —
არა,
კლდეკარის ხვრელი.
შენ აქ ხარ,
აქ ხარ
შენს კვალზე მავალს,
ამ ზღაპრულ კართან
ახლა რომ ვდგავარ,
მშობელი მიწის
ეს მედო ვალი.
[illegible]
[illegible]
აქ შენი ჩუმი
ფეხის ხმა შეწყდა,
[illegible]

HERE ARE YOU

You are here,
Here are you...
In trembling and silence we touch
The monastery door —
Graced through time with prayers
And supplications...
Behind, a gate wall,
The hollow slam of a door
And also the bells —
With the chimes of years
In the thousands.
Lo, the door of the monastery
Yielding heavily —
Nay, not a door,
A cliff cave
You are here,
Here are you...
To my country duty bound
I walked the roads you once trod
This wondrous door to behold
It's done
Here ceases the quiet
Of thy footsteps,
I see thy abode,
Thy fire's ashes.
Not a stone
I left unturned
Both in Meskheti*

სად,
    სად არ გძებნე —

თუ სამცხეს,
მე გული ჩემი
        შენს მონად ვრაცხე,
კვალდაკვალ მოგყევ
        კლდეში თუ ღრეში,

    მაგრამ ზედ
        თმოგვთან
ნავალი შენი

და საზღვრის ხაზთან
        დავკარგე გეში.

ინდთან და განგთან,

შორს, სულ შორს,
        მაგრამ
    ახლოს, სულ ახლოს
შენი ხმა მოწვდა

მეც სმენა ჩემი
        დავძაბე უმალ

ვკვეცე და ვთელე
        მაძრიყის გზები,
მაგრამ ის გზებიც

And in Samtskhe*;
My heart raised to be your servant
Your footsteps
    I followed into gorges
    And forests,
But by Tmogvi* and the Mtkvari
    The path you'd walked
    Expired,
And nigh the border
    Your scent I lost
Stray along the Indus and the Ganges,
Punjab* and Lahore*,
To scrutinise the roads
I set off
And on I ploughed
Further on, further...
    All of a sudden
To hear your voice
So close
With the poet's fervour,
    Pursuer's zeal,
    The Mashriq* roads
I walked all over Again and again
But them I found
    Silent on end.
Wherever I arrived,
    Wheresoever I went,
By single wish
    I was obsessed;
One unuttered dream
    I wrote and tore,

[illegible]

სადაც არ მიველ,
სადაც არ წაველ,
[illegible]
დამდევდა მწვავე,
[illegible]
ვწერდი და ვხევდი,
[illegible]
ვქმნიდი და ვშლიდი,
[illegible]
კვალდაკვალ ვდევდი —
მესმოდა შენი
ფეხის ხმა მშვიდი.
შენ აქ ხარ,
აქ ხარ...
დასრულდა კვალი,
მშობელი მიწის
ეს მედო ვალი,
აქ შენი მშვიდი
ნაბიჯი შეწყდა,
აქ დაწდა ცრემლი,
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

A single picture
Of no making
I created, crumpled,
Step after step
Your white ghost
followed,
Nothing
But thy gentle pace I heard

You are here,
Here are you...
Your trace has ended;
To my country
Duty-bound I've been;
Your quiet steps
Expire here,
This place dried your tear
Here it mingled with the earth
At your abode I stand,
At thy fire's ashes
O the solicitude,
The summon of the Meskhis

ვინ იცის, როგორ მელის პარიზი

[illegible]

[illegible]

რა დიდ ფიქრშია,

რა მწველ დარდზეა;

[illegible]

ვინ იცის,

[illegible]

[illegible]

უთქმელ ლაღადით,

[illegible]

როგორ ამღერდნენ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ხერთვის

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ვინ იცის,

[illegible]

[illegible]

ნაში,

[illegible]

ვინ იცის,

[illegible]

ვინ იცის,

[illegible]

იერუსალიმი

O WHO KNOWS HOW LONGINGLY AWAITS ME VARDZIA

Who knows how longingly awaits me Vardzia
O the mount of her thoughts,
The sting of her tryst;
Here the thrilling quiver of the Samtskhe ridges
Who knows
How eagerly awaits me Vardzia

The Tmogvi walls bid me come with longing
Their prayers,
Their oaths unuttered though imploring
Burst into songs
For God Almighty...
O how they long to see me the walls of Tmogvi
Who knows how anxiously awaits me
Khertvisi*
Life bears but one value
For that father by spirit,
That old knight,
Who knows
Of Khertvisi yearnings!

The Mtkvari* swallows O how they long to see me,
Desirous is the dew
On the rose of the valley
Who knows,
Who knows of Meskheti's
And Vardzia's* yearnings!

Jerusalem

ხმა ჯვარის მონასტრის გალავნიდან

[illegible]

ო, ჯვარცმულო,

მე რად დამბრალდა,

[illegible]

ხატო ნაპრალთა,

ძლეულთ ნუგეშო,

[illegible],

მაშვრალთ იმედო,

[illegible],

[illegible]

დიდო ზაფხულო,

[illegible]

რწმენით ნახულო

მე შენის მცნების

[illegible]

ვარ თვით აკვნიდან,

შენია ჩემი

გულიც

[illegible]

[illegible]

მე სიყრმის დღიდან

არ მქონია

[illegible]

შენგან არს

ჩემში რაც ამაღლდა,

რაც რამ დაკნინდა

შენით, მე შენით

ათას გზაში

გზა არ შემშლია,

VOICE AT THE GATE WALL OF JVARI MONASTERY

Of renouncing you
O Crucified
            was allegedly accused
            But why?
You the Church of summit great
            You the icon of crevices,
You the comfort for the vanquished
            An abode for the weak,
            In dark aflame you are the light
For impoverished You are the treasure
            You the Summer Grand
The aim of supreme aims
            Art Thou visualised only by faith
Your Commandments
From cradle
Have I shared,
            My heart is yours too,
            My insight.
            My own voice.
No other harbour have I known
Since infancy,
I owe you all
            In me exalted,
            Yet dissipated.

With Thy help
            Not one path in a thousand
            Did I mistake,

შენმა განგებამ,
შენმა მცნებამ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ნარყვენა წარმართთა,
[illegible]
„ღმერთი შენშია".

და თუ რამ შევცდი,
რამ შეგცოდე,
რამ შემოგბედე,
[illegible]
ეს შენ უწყი
უმალ ყოველი,
მაღალ მსაჯულად,
მაღალ მოწმედ
მყავს შემოქმედი -
შენგან შენდობას,
[illegible]
შენგან მოველი.

მე ჩემს გონებას,
[illegible]
ჩემა დიდ საუნჯედ,
რადგან არსთაგანს
მე მებოძა
ეს საბოძეველი,
[illegible]
[illegible]
[illegible]

By Providence, by Thy Commandments
Have I righteously been exhorted.
From pagans lustful defilement
You sheltered me,
In me You planted the divine thought
"God Resides In Thee".
Had it happened I was wrong
Or against You I sinned
Not intending,
My bold self to you I exposed
Immeasurably
Reader of souls,
You were instantaneously
Conscious of this,
The Creator is my Supreme Judge
My Supreme Witness, -
From Him I await mercy;
Indulgence, I do trust,
Shall I have from Him.
My mind,
My awareness
As my treasure
I perceived,
For amongst created
Upon me You bestowed
This offering;
But demanding
A worship of me
Only worship
The worship from judgment free
The prayers I uttered

მე მხოლოდ განსჯის,
მხოლოდ განსჯის
ვიყავ მლოცველი.
[illegible]
თუ დამადგი
[illegible]
თუ მომეც ძალი
ხან ფრთაშესხმის,
ხან დაღონების –
მე მსურდა შენგან
[illegible]
[illegible]
მე მნადდა შენგან
[illegible]
განხმულ გონების.

მე ამ ნადილით,
მე ამ ლოცვით
ვიყავ დამწვარი;
ხამს ლოცვა ჩემი
არ მემწუხროს,
ხამა, არ წამშნარდეს
და თუ შენ მაინც
[illegible]
ამ ჩემს სანადელს –
ცოდვა, არცოდვის
ჭეშმარიტი
[illegible]

ნუ, ნუ შემრისხავ —
მე აქ ვდგავარ,

On judgment I built
Though You gave me man's face
Endowed with creator's eye
Gifted me the might to create
And despond,
There was still something
I yearned from You:
Sweetness of free knowledge
And the joy
Of the mind unfettered.

These prayers burnt me,
These yearnings...
If only they weren't turned by You
Into grief
Made bitter
If so,
Where is a true boundary
Between innocence and sin?
Thy rage I plead inflict upon me not
Here am I,
At this place have I arrived
The place by Thy breath ablaze

Though burdened by times plagues
The same of You I'm begging
My despondence,
My yearnings.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
იმ ჩემი აევდის,
იმ წადილის
[illegible],
ან გარდასული,
მე სიბერის
[illegible]

შენგან განდგომა
ო, ჯვარცმულო,
მე რად დამბრალდა,
[illegible],
ხატო ნაპრალთა,
[illegible]
დიდო ზაფხულო,
[illegible]
რწმენით ნახულო"

Of renouncing you

O Crucified

I was accused but why?

You the Church of greatest summits

You the icon of crevices,

You the treasure of the impoverished

You the Summer Grand,

The aim of supreme aims,

Art Thou visualised

Only by faith

ხმა ზეთისხილის ბაღში

შემინდე, ღმერთო,

მნათობი შენი

თოვდა თუ წვიმდა –

ო, პალესტინავ,
პალეატინავ!

მწამდა შენის
სიტყვის, ცხოვლისა,
მაგრამ უადრეს,

უმალ ყოვლისა,
მე სამშობლოსთვის,

ვიყავ მლოცველი.
ნექტრით ის მწეავდა,

მის ცის ქვეშ
ყმობაც

VOICE IN THE GARDEN OF OLIVE TREES

„— In no other thing
Holier than my country
believed, —
Forgive me, Lord,
Abandoning all for my land.
Thy luminaries, I trusted,
Their lights only
For Georgia shed,
Snows and rains
I thought
Again only for Georgia You sent
O Palestine,
Palestine!
In all-embracing,
All-holding
The miracle of Thy word
I trusted.
But to raise in prayers
Georgia,
Again Georgia has been
My first,
The utmost,
My dearest:
Only her sting could make me burn
Only her bitterness

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

თუ ღირს ვარ მისი,
მისთა სერთა,
მისთა ტყე-ველთა,
მისი სიმაღლის,
მისი სიღრმის,
მისი განვრცობის

[illegible]

ყველა ნიჭი
ჩემის კაცობის
მე წმინდად დავდე

[illegible]

[illegible]

იქ მივეც მამულს,
შემოქმედო,
შენის განგებით
რაც მოვიხვეჭე,
რაც დავკარგე,
რაც განვიცადე,
იქ ჩაიბარე,

[illegible]

ია ჩემი სუნთქვაც,
ჩემი ცრემლიც,
ჩემი ჰანგებიც.

Could I taste as bitter

Under her skies

I found myself a happy serf,

Away from Georgia

In no immortality did I trust

I sought no creation

Beyond her, either,

If Georgia

I deserve as motherland,

Deserve to love her hills

Her woods and green lands

Deserve her altitudes

Her depths,

Her expanse

My heart and breath,

All of my manhood talents

On Georgia's altar I chastely left

To Georgia I gave

All by Thy Virtue

I had amassed

O Creator,

I gave all I lost

All I experienced,

Accept back

My breath,

My tear,

The music of my Lyre

იმავ სუნთქვით,

იმავ ნალველით,

კვლავ მინა ჩემი

შეგავედრო

ამად ალვიძარ,

There on Georgia's righteous land.
Forgive me, Thy child,
The sins, if I have them,
But alive am
Again by this very breath
The very sadness
Just to entreat You with the tears burning
Bestow Thy blessings
Upon Georgia —
'cause only this striving
Has moved me to come
To Jerusalem"

ხმა სამრეკლოსთან

„— შენ გეაჯები,
[illegible]
გულით ნათმენი,
სად წამოსული
მონა შენი,
მონა ყარიბი.
[illegible]
[illegible]

არ მომიკვეთო
შენს ჯვარს
მინა, შენით ნათელი.

რად მეჩვენება
[illegible]
[illegible]
[illegible]
რატომ ჩანს შავად
[illegible]
რად მესმის გლოვა
[illegible]

რად მესიზმრება
[illegible]
[illegible]
[illegible]
რად დამდევს ლანდად
[illegible]
[illegible]
და დამწყვდეული.

VOICE AT THE BELL TOWER

With perseverance and that heartfelt
I, a poet wanderer,
Thy bond slave,
Plead with You
For Thy supplications sake
Keep unbarred Ponto*
To Georgia.
Repudiate not
Thy Cross —
To the land al ght by Thy Grace

The tribulations I see nigh
Nigh seems the wrath of Providence
Of High Justice.
Condemnations are close
Lo, blackens
The boundless East.
The bell towers
Of far away Kartli*
Mournfully ring.
I had it in my dream
A sword broken at its hilt
Also suffering, lamentations.
Ill-fate and a stifled grief
I am haunted
By Georgia's ill-fate.
I see Georgia
Driven away from Thy cross,
Incarcerated.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

უსჯულობა,
წარღვნა, ქარაფი,
შენ გევედრები,
შენს დიდ გზაზედ
ლოცვით მარები.

[illegible]

პონტის კარები".

God, don't multiply her plagues, I beg of Thee!
Send her no more enemies,
Pray, let her tears dry,
Protect her
From godlessness,
Deluge and sharp cliffs
Keep unbarred Ponto
To Georgia,
Sharing Thy Great Creed
I beseech Thee"

ხმა ჯვარის მონასტერში

[illegible]

[illegible]

[illegible]

დავთრგუნე სული,

თუ ეს სული

[illegible]

ვარ სამშვიდობოს,

ვარ ალმართზე

თუ თავდალმართში?

რა უნდა ერქვას

ჩემს აქ ყოფნას,

[illegible]

მე გარდვისახე?

ძველი ჩემი

გახმა ყვავილი?

ქვლავ ახალ ქარდთა,

უფრო კარგთა

[illegible]

[illegible]

თუ გულმართლად

დავთმე ყოველი?

დაუთმე?

და, იქნებ,

[illegible]

მე შენს დიდ კანონს,

დიდ განგებას

როდის გარდაველ,

VOICE IN JVARI MONASTERY

I am lost...
Yes, I am,
Or was I found today?
My soul I suppressed.
Perhaps today
I sanctified it?
Am I saved,
Am I on my way up
Or is that my descent?
How should my presence
Hereabouts be named.
Named be the breath
Now I possess?
Am I transformed?
Has the flower withered
I'd had before?
Do the roses now I have
Surpass my previous?
Does anything still vex
My heart?
Or have I sincerely
Given up all?
Have I?
Perhaps it is yet unclear
If I possessed anything
I could lose?
Your Great Law,
That Great Providence

როდის დაეაკელ
სითბო ლოცვას,
ლოცვას მონებრივს,
[illegible]
[illegible] სადავე,
რად მომეც ნიჭი,
[illegible],
თვალი გონების.

ან იქნებ ცოდვად
არც მეთვლება
ეს მკრეხელობა
და შენ, პირიქით,
[illegible]
ჩემს შემართებას;
იქნებ ამაოდ
შენთან ვიწყებ
[illegible]
[illegible],
მე – სხვა ხელობა.

გარნა ვინ ვიყავ?
რა ხმა მქონდა,
რა საკუთრება?
ვიყავ მმართველი,
ხმელთა რისხვა,
[illegible]?
მე მეპყრა სკიპტრა?
[illegible]
მქონდა უფლება?
ვიყავ ქალაქთა

I trespassed not.
Did the prayers of Thy bond slave
Sound less heartfelt
Than they should?
If sometimes my thoughts
I failed to bridle
Was it not for the talent,
The heart of hearts,
The mind's eye
Upon me you have bestowed?

Perhaps my blasphemy
You take as no debt.
And, unlike me,
My spirit
You deem minor?
Perhaps imploring You
To heed my claims
Is vain?
For my calling is another
Another is my trade

Who on earth was I?
Of my voice what was the resound?
My asset what was it?
Can I say I was a sovereign,
The lands' wrathful ruler
A ruler of the seas?
Did I hold a sceptre?
Of ruling
Did I have a right?

აღმმართველი,
დამამხობელი?

მე აზრი ვიყავ
ბედი კაცთა
მე არ მებარა,
ჩუმად ხორკეშად,
ჩქარად განვლად
მე ეს მეყოფის...
მე კაციც ვიყავ,
მეც ამ მიწის
მედო ბეგარა: —
მე ვიყავ მონა
სიყვარულის
და ერთმეფობის.

თუ ეს მეფე კვდებად,
თუ მაინც მთელი
სულად ცოდვილად,
თუ მიხმობს შენი
ხმა დამსჯელი,
მაღალ-მეფური —
ჰა, მოველ შენთან
ბედის ხანილად,
დედიძობილად,
უკვე სამარის
კარს მიმდგარი,
დალამებული.

Did I erect towns

Or make them into ruins?

I was but a thought...

No attendant to man's destiny

It sufficed me

As my comfort

My suffering...

I've also been a mortal,

Paying dues

To this land;

I payed to Love

By being a slave;

My dues I paid

To unshared reign.

If that is my attending debt

If my soul

You take as sinful,

Because against Thy truth you think

I transgressed,

Thy High Kinghood's

Demanding Voice

I follow

So, my heart in its twilight

Exposed to You,

My heart all naked,

At death's portals benighted

Pray tell me, where do I lie?

Where do I fail?

Where am I right?

Now I'm a martyr.

[illegible]

სად ვარ მცდარი,
სად ვარ მართალი?
დღეა მარტვილი ვარ,
ყარიბი ვარ,
ვარ განდევილი;
[illegible],
ჩემი ზამთარი...
[illegible]
შენს წინ ვდგავარ
[illegible]

A wanderer

A hermit

Pray tell me about my spring.

My winter. What's it like?

Before You, I kneel –

Pantocrator!

ხმა თეთრ სენაკში

„ თამარ, გოდებავ
 [illegible]
თამარ, ღვთაებავ,
 თამარ, მზეო,
 მზეო ჩასულო!

იქნებ, არც იყავ
 მზე ნამდვილი,
 [illegible]
იქნებ, ხმა იყავ
 სულის ნენების,
 გულის ფრიალის...
მე იქ გავთავდი,
 სადაც ჩაქრა
 შენი სანთელი,
[illegible]
 ნიჟიც წამყვა
 ჩემის ტრფიალის.

თუ ცოცხალ ვიყავ,
 თუ რამ ძალი
 მწამდა მოწყალის,
თუ მწამდა ლხინი,
 მწამდა ცრემლი
 ნიაღვარული —
მე სიყვარულით,
 სიყვარულით
 ვიყავ ცოცხალი,

VOICE IN A WHITE CELL

Tamar" lamentation of ours
Boundless and endless.
Tamar deity,
The sun the sun recessed
Perhaps the sun,
The deity
You were imaginary?
Perhaps you were a voice
Of our souls entanglement?
Maybe you were our hearts frantic beat?
expired
Where your candle
Extinguished.
Your transcendence
Attended my talent,
A talent for admiration.

f I've been alive
And in God's power of mercy I believed
Believed in felicity
Also in tears torrential,
By love,
By love
I was alive,
My breath was called
Love
Love I called my heart.
If any thought have I cherished

ჩემს სუნთქვას ერქვა

თუ მქონდა ფიქრი,
თუ მიზანი
მქონდა კაცური,
თუ აზრი წმიდა
გულს მენერა
ასოთ, მთავრულით -
მე სიყვარულით,

ვიყავ ალძრული,
ჩემს მიზანს ერქვა
სიყვარული,
აზრს — სიყვარული.
თუ რამ გზა ვკაფე,

თუ საქმედ დავდე
ლონე ჩემი
მკლავში ფარული —
თუ სიყვარულით,

ვიყავ მოძრავი,
ჩემს საქმეს ერქვა

ცდას სიყვარული.

არვინ უწყის

მისი მიწური,

Or any aim
Man befitting,
If ever on my chest a muse
Scribed
In Asomtavruli*,

By love,
By love
I was aflame
My aim
Was called love
Of my thought
Love was the name.
If a track I chanced to beat
If an edifice of prayers
I have erected,
If my arm's hidden strength
In any deed
Have I left
By Love I was moved.
Of my deeds
My endeavours
Love was the name.

Where does the Truth abide?
In a harbour,
Perhaps an earthen house
Or ... in a palace?
Or is it merely a place
Covered in hides? –
The Truth, methinks, abode
In Love, alighted

სრა-სასახლე,
ოდა ყავრული,
ჭეშმარიტების
[illegible]
[illegible]
ჩემთვის სულ იყო
სიყვარული,
კვლავ სიყვარული.

ახლა რაღა ვარ?
ხე დამზრალი
[illegible]
ვარ კლდე დაშლილი,
მე დაცლილი
ვარ სანყაული,
რითა ავსებს მაჯა,
რა გაზგებით,
რა მანქანებით,
რით სუნთქავს სული,
რა ბუნებით,
რა სასწაულით?
ვდგავარ უგულოდ,
მე უგულოდ
[illegible]
უგულოდ ბნელა,
[illegible]
მიწა ბრმა არი...
მე თვისტომთაგან
[illegible]
[illegible]
ო, უგულობავ,

Nowhere else save Love

What am I now?
A tree desiccated by ceaseless winds!
Perhaps I am a corroded rock
Maybe a measuring vessel
All drained?
What beats the pulse,
What Providence,
What means,
Or what makes the soul breathe
What force,
What miracle?
I feel callous,
Callously
I stand by the grave:
It's also callously dark,
The ground looks blind
The sky inarticulate...
My countrymen accused me of godlessness
O, callousness,
Feel victorious
Over godlessness!
My grave shall I lose,
Like you
Shall I die, Tamar!
May life still go on,
Generations change;
Tamar, my grave shall I lose
Like you
Shall I vanish!

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
მოეკვდები, თამარ!
დე, გზამ იაროს,
დე თაობას
მოჰყვეს თაობა;
დაეკარგავ საფლავს,
მეც შენგვარად
გაუქრები, თამარ!
საფლავიც ჩემიც
იყოს ჩემი
უსაფლავობა...
თამარ, გოდებავ
[illegible]
თამარ, ლვთაებავ,
თამარ, მზეო,
მზეო ჩასულო!"

And like you
I shall be entombed
in no grave
Tamar lamentation
Boundless and endless
Tamar, deity,
Tamar the sun,
The sun declined"

ხმა პატამონთან

[illegible]

— ო, ენავ ჩემო,
დედაო ენავ,
შენ, ჩვენო ნიჭო,
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ნათესავს ათასს,
[illegible]
[illegible]
მტერთა და ძმათა
[illegible]
მორჩა,
ყველა მოთავდა;
[illegible]
[illegible]
[illegible]
შენ — ერთს,
შენ ვერ გთმობ
სამარის კარად.

თუ რამ მზე მნამდა,
თუ რამ მზე მწვავდა,
[illegible]
[illegible]
[illegible]

VOICE AT KATAMON*

— O language of mine,
Mother tongue,
You   our genius,
Swift reason and flight
Of our breath you are a banner
For afflictions of ours you're sweet anodyne
You   our time and of limestones the time
Only you have I left before dying

Relatives in thousands,
Friends in hundreds,
The fraudulent the sincere
The enemies and blood brothers
Have I forsaken.
All is over,
Accomplished
My farewell I sent to all the mortals.
Only you, perpetual,
You   the only constant,
You   unique,
At death's portals,
I do pity
To relinquinsh

If in luminaries ever I trusted
If ever suns did leave me scorched,
Of sweet days,
Sweet seconds,

შენ, მწარე ლხინო,
ტკბილო სევდაო,
[illegible]
[illegible]
შენ, გმირთა გმირო,
[illegible]
[illegible]

ქვესკნელში მძრომო,
ცაში მჭვრეტელო,
[illegible]
შენ, აკვნის ჰიმნო,
[illegible]
იბერის ენავ,
ენავ თამარის...
შენ, ნიჭო ჩემო,
სრბოლავ და ფრენავ,
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
შენ, ხატად ქცეულს,
რა დრო, რა დასცემს
[illegible]

Mother tongue, you are
The sweetest of all;
You are a bitter joy,
Sweet despondency,
You, ever narrative,
Yet, reserved,
The hero of heroes
A sagacious Georgian
You our monument of the past,
Gazing forward.

The abysmal depth you do penetrate
The heavenly height you do pierce
Now my br sh now my chise
You my cradle hymn
My tomb's tear
Of Iber a art thou the language
The language of Tamar
My genius,
My sw ft reason and fl ght
O Mother Tongue of mine Mother Tongue!

Towers of strength may al fal down
By battles al ads may be destroyed
Dust may set thick oer al great memories.
A thought may expire oer what was long found.
By thunder each seed ing may become smashed
Into rubbles each monument may be turned
Only you aflowered forevermost
You our con pronounced
For time and forces
Stand invincible!

ო, ენავ ჩემო,

[illegible]

შენ ერთს,

შენ ვერ გთმობ

O language of mine,
Mother tongue.
You our genius,
Swift reason and flight,
Of our breath you are a banner
For afflictions of ours you are sweet anodyne
You our lime and of limestones the lime
Only you I fail
To relinquish
Before dying"

ხმა ჯვარის მონასტრის ბინდში

[illegible]

[illegible]

მე სანუთრომ

დამამხო, თამარ!

[illegible]

ჩემს ჭირს

[illegible]

გაარულდა ჩემი

[illegible]

[illegible]

[illegible]

მეფეო ჩემო,

მზეო ჩემო,

[illegible]

ვაი, ცრუ სოფელს —

ალარც მეფევ,

ალარც მნათობო,

არლარას შეეტრფი,

არას ვეძებ,

არას მოველი,

დაეთმე სოფელი,

აქ ალესრულდი

შენზე მგლოველი —

[illegible]

[illegible]

VOICE IN THE TWILIGHT OF JVARI MONASTERY

Tamar this ruinous world
Its impermanence
Ruined me!
Praised be the Lord's Grace
Inflictions of mine
Have no remedy;
Its torture my sunless soul
Has finished,
My wanderings finished too
Through boundless valleys

Queen of mine
My sun,
For warmth
The joyous lands
Have praised thee!
Woe to this world
Of its ruler deprived.
Bereft of you the luminary
Nothing I revere,
Await or seek.
This world I have forfeited
Over you lamenting;
This place did give me
My happy release
Awakened,
realised
I'd had a dream

მხოლოდ მას მარადს
ღმერთს ვავედრებ
სამარის კარად
[illegible]
მის კლდეთა დგმას,
მის წყალთა დენას,
ეა ლოცვა ჩემი
ათას წლებში
[illegible]
[illegible]
[illegible]

The eternal God alone
Before death
I implore.
Spare me
My righteous land,
The endurance
Of her peaks,
Spare me
Georgia's exuberance
Of waterfalls,
O Georgia, be secure
Under my prayer
Your shield against evil
For ages to protect
Your immortal mounts and valleys,
Your immortal pulse,
Your immortal language"

უცნობი მინაწერი პალესტინის ქართულ პერგამენტზე

[illegible]
კვალად ზვიადი,
კვალად უცვლელი,
[illegible]
[illegible]
სნამდა, სჯეროდა...
[illegible]

ვისთან დაეობდა...
ვისთან მსჯელობდა...
[illegible]

ანამდა, სჯეროდა...
სნამდა, სჯეროდა...

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

სარეცლის თავთან,
სიკვდილის წინ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
იქნებ აღმოთქმა
გულს გეამოს,

AN UNKNOWN INSCRIPTION ON THE GEORGIAN PARCHMENT IN PALESTINE

Today passed away Shota of Rustavi*
Still magnificent,
Still unchanged,
Twenty four hours over ten days
Untouched by food
At the cell ceiling he was gazing
He believed, he trusted.
He believed, he trusted.

With whom did he dispute
With whom was he reasoning.
Twenty four hours over ten days at the sky he was gazing.
He believed, he trusted ..
He believed, he trusted...

His deeply snowed mane of a lion
Shrouded him the face like white veil
In silence he left these mounts and valleys
At dusk he lordly breathed his last
Nigh his bed-head,
Before his death,
We stood a long time;
Let your fellow countrymen hear
Your confessions last
Just to appease your heart
Perhaps your soul will take no offence
You uprooted from home

სულს არ ენყინოს
მშობელ მხარიდან
[illegible]
[illegible],
ოდნავ სველი
მილულა თვალი.
ლანჯზე ეფინა
ჩამავალ მზის
ნათელი მკრთალი.

[illegible]
ტოტები ლურჯი:
— ჰა, შენი ქართლი,
შენი სამცხე
და არტანუჯი —

[illegible]
მინა და წყალი
არა ინდომა,
ოდნავ სველი
[illegible]

[illegible]
[illegible]
იქნებ, განგიქრეს
სევდა ძველი
გულს დაჩნეული,
უსმინე შენებრ,
კვლავ აღგანთებს
მის ცეცხლის ალი

To this far away land!
He wished none
A little humid,
His eyes, he half closed...
Its pale beam
The setting sun
Upon his countenance alighted

For him we brought
The blue branches of an olive tree
Lo, your Kartli,
Your Samtskhe
And Artanuji

Let it all be healing, working miracles
As the water and the earth of your country
He refused,
A little humid
His eyes, he half-closed

We turned for him
The pages by John of Damascus*
His elect
Perhaps the old despondence
On your heart engraved
They will dilute?
Listen the way you know to listen
Shall they ignite you
Again with the fire...
He wished none
A little humid,

ოდნავ სველი

და როა მოილო

ჯვარი მთავარი:

დახუჭა თვალი

კვალად ზვიადი,

კვალად უცვლელი,

ათი დღე-ღამე

ვისთან დავობდა,

His eyes, he half-closed.
Till the sun was crushed.
For him numerous we chanted hymns

When Cross Father * took hold
Of the cross
May the Lord forgive you.
Thy debt you have paid
He gave a sigh,
Forever
He closed his eyes.

Today passed away Shota of Rustav
Still magnificent,
Still unchanged.
Twenty four hours over ten days
By food untouched,
At his ceil skies he was gazing
With whom did he dispute
With whom was he reasoning?
He believed... He trusted
He believed... He trusted"...

NOTES

Page 12

* **Meskheti** A name given to the South West of Georg a and cerivng from the name of the anc ent Georg an tr bes inhabiting it.

Page 13

* **Samtskhe** A historical part of Georgia in the South. As a name t orig nates from ancient Georgian tribes Meskh s Moskhi s people l v ng n upper Kart i (South West of Georgia)
* **Mashriq** n Arabian East. The word as a term used in the Pers an Turk sh and Georg an anguages.
* **Punjab** The and of five rivers in the Indian subcontinent
* **Lahore** The capital of Punjab
* **Tmogvi** A historical fortress n the South of Georg a a vakheti IX X centuries AD.

Page 17

* **Khertvisi** Khertv s Castle of X XI centuries n present day Aspindza vi lage, South Georgia
* **Mtkvari** The argest river in the South Caucasus measures

2742 km in length of which 390 km flows through Georgia. The river takes its source in Turkey

* **Vardzia** A monastery caves complex work of art built in a cave in XII–XIII cent. AD in historical Javakheti under Queen Tamar

Page 33

* **Ponto (Pontus)** A Hellinistic state in the East of Asia Minor (302-64 BC) gradually annexing the Black Sea states including Georgia. The greatest part of Ponto population was made up by Georgian tribes.
* **Kartli** A geographical area in the South Caucasus used as a dwelling place by Georgian tribes Kartebi Kartsi known in ancient sources as Iberians of the East speaking their own language

Page 43

* **Pantocrator** In Greek God

Page 45

* **Queen Tamar** Name excessively admired by every Georgian throughout centuries. The queen reigned over Georgia between 1184 1213 Under her Georgia reached the summits of her political power and cultural efflorescence. Her burial place was made forever unknown by her closest associates. Her name is inextricably bound up with that of Shota Rustaveli who made the queen the muse of his famous poem

Page 47

* **Asomtavruli** One of the three Georgian alphabets used in Georgia to create written monuments until X[th] century AD. The word in Georgian reads major alphabet

Page 53

* **Katamon** The Monastery of St. Simeon in Jerusalem Katamon

Page 63

* **Shota of Rustavi** Shota Rustaveli Georgian humanist poet author of an epic poem "The Knight in The Panther's Skin" describing the highest ideals of Georgian nation. His surname ties in with a geographical point in South Georgia – Rustavi whose native the poet declares to be himself in the prologue and epilogue to the poem. The same is proven by a fresco on a pillar in Jerusalem's Jvari Monastery – discovered by a small group of the distinguished Georgian scientists including **Academician Irakli Abashidze** Jerusalem 1960
* **Jvari Monastery** The most significant Georgian cloister existed abroad among more than 20 other Georgian cultural centres in Jerusalem during V[th] VIth centuries AD. Jvari – the Georgian word for "cross"

Page 65

* **Artanuji** A town fortress in historical Western Georgia built by the founder of Tbilisi Vakhtang Gorgasali in IXth century AD. At present Artanuji is a village within the boundaries of Turkey

* **John of Damascus** (Ioanas Damaskeli os) – A theologian, philosopher and writer in Byzantium (VIIth–VIIIth centuries).

Page 67

* **Cross Father** – The title conferred upon church leaders of Jvari (Cross) Monastery in Jerusalem. The term is analogous to the name of a XVI century church on Leselidze Street in Tbilisi.

შინაარსი

CONTENTS

ირაკლი აბაშიძე

პალესტინა, პალესტინა...

Irakli Abashidze

Palestine, Palestine...

გულით ნატრობდა შენს შორეულ შთამომავალს წარმოედგინა, რას ფიქრობდი და გრძნობდი შენ სიცოცხლის ბოლო დღეებში.

მაშ, ეს „ხმები" ისე მიიღეთ, თითქოს მართლაც გაეგონოს იგი პალესტინის ქართველთა ჯვარის მონასტერში, შენს უკანასკნელ თავშესაფარში, შენი დაკარგვიდან შვიდასი წლის შემდეგ.

ირაკლი აბაშიძე

The heart of your distant descendant pined to imagine what your thoughts and feelings were like at the sunset of your life.

If so, please, take voices' reaching his ear as heard by him indeed in Jvari Monastery - your last refuge - 700 years after you disappeared.

Irakli Abashidze